

این اتولی که من میگم...

تاریخچه اتومبیل در ایران

عباس حسینی

www.ketab.ir

سرشناسه : حسینی، عباس، ۱۳۲۸ -
عنوان و نام پدیدآور : این اتولی که من میگم... «تاریخچه اتومبیل در ایران» / تألیف
عباس حسینی.
مشخصات نشر : تهران: نامک، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۳۴۸ ص.: مصور.
شابک : 978-964-6895-77-5
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : اتومبیل‌ها -- ایران -- تاریخ
رده‌بندی کنگره : ۱۳۸۹ ۹ الف ۵۴ ح / ۱۰۷ TL
رده‌بندی دیویی : ۶۲۹/۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۲۱۸۵۷۰۲

این اتولی که من می‌گم ...
تاریخچه اتومبیل در ایران

عباس حسینی

ناشر: پروین، نامک، ۶۶۴۱۷۶۳۶

صندوق پستی: ۴۱۹۷-۱۱۱۵۵

تاریخ چاپ: ۱۳۹۰

نویت چاپ: اول

تیراژ: ۲۴۰۰ جلد

حروفچینی: گنجینه/لیتوگرافی: کارا/چاپخانه: سعدی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۹۵-۷۷-۵

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: سبحان ۶۶۹۵۴۵۷۲

کلیه حقوق محفوظ است.

فهرست

درد دلی با طهرانی‌ها؛ اُتول، یا بلای ناگهانی	۹
مقدمه	۱۵
فصل اول: کالسکه، درشکه، واگن اسبی، دلیجان، ترمطاس، تریکا، فورقان	۱۷
اولین اعلامیه عبور و مرور آلات نقلیه	۲۲
اولین خودروی عمومی درون‌شهری (تراواای اسبی یا واگن اسبی)	۲۳
ماشین دودی - اولین خودروی عمومی بیرون‌شهری در زمان قاجاریه	۲۹
۱- اولین مالیات بر وسائط نقلیه و مسافران برای ورود و خروج از طهران و اولین ایستگاه عوارضی	۳۳
۲- قانون مالیات برنواقل شهری	۳۴
۳- لایحه قانونی اصلاح قانون وسائط نقلیه مصوبه پنجم شهریور ۱۳۳۸	۳۶
نظامنامه درشکه‌های عمومی	۴۳
فصل دوم: و اما این اتولی که من میگویم...	۴۷
چگونگی پیدایش اصطلاح «اتومبیلچی»	۵۸
اولین مکانیک‌ها و اتومبیلچی‌های ایران	۶۳
فصل سوم: وستداهل (وستاهل) سوئدی	۶۷
نظمیه بعد از مشروطه	۶۹
اولین آئین‌نامه (نظامنامه) رانندگی اتومبیل در ایران	۷۰
نظام‌نامه وستداهل	۸۲
اولین کارشناس ایرانی و مسؤول دایره آزمایشات رانندگی	۱۰۳
هجوم کمپانی‌های اتومبیل‌سازی به ایران	۱۰۷
آمار و ارقام تعداد وسائط نقلیه در دهه اول حکومت رضاشاه و قیمت آن‌ها	۱۱۰
اتومبیل‌های وارده	۱۱۰

۱۱۶		قیمت اتومبیل در دنیا
۱۱۷		رقابت بین سفارتخانه‌ها در مورد اتومبیل‌های آخرین سیستم
۱۱۸		ورود اولین کامیون استاندارد به ایران
۱۲۷		اولین نمایشگاه‌های فروش اتومبیل‌های دست دوم و سوم
۱۳۳		فصل چهارم: اتوبوس و اتوبوسرانی در ایران
۱۴۲		ادبیات اتوبلی
۱۴۷		اما راجع به ادبیات مکانیک‌ها
۱۵۷		تاریخچه شرکت واحد اتوبوسرانی
۱۶۲		صنایع اتاق‌سازی اتوبوس در ایران
۱۶۲		اولین اتاق‌ساز اتوبوس در ایران
۱۶۲		بست‌نشینی یک راننده اتوبوس
۱۶۷		فصل پنجم: اولین پمپ‌بنزین‌ها در تهران
۱۶۸		افتتاح اولین پمپ بنزین در تهران
۱۷۳		فصل ششم: اولین اتومبیل مونتاژ شده توسط ایران
۱۷۵		اولین اتومبیل ساخت ایران
۱۷۶		داستان شکل‌گیری و تأسیس کارخانجات ایران‌خودرو
۱۸۳		فصل هفتم: تاریخچه تاکسیرانی در دنیا و ایران
۱۸۵		اولین اتومبیل‌های سواری کرایه با نام تاکسی (TAXI) در تهران
۲۰۰		ادبیات اتوبلی
۲۰۵		فصل هشتم: تاریخچه بیمه در دنیا و ایران
۲۰۶		تاریخچه بیمه در ایران: اولین کمپانی‌های بیمه
۲۰۹		اولین شرکت بیمه ایرانی
۲۱۱		بیمه شخص ثالث
۲۱۳		فصل نهم: تاریخچه آتش‌نشانی در ایران
۲۱۵		اولین ایستگاه آتش‌نشانی در ایران
۲۱۵		اولین ایستگاه و اولین اتومبیل آتش‌نشانی (ماشین آبپاش) در تهران

۲۱۹	فصل دهم: اخذ جرائم - اجرائیات (از ۳ قران تا ۳۰ هزار تومان جریمه)
۲۲۱	مبالغ جریمه
۲۴۴	قانون سبقت ممنوع
۲۴۵	سیگنال یا علامت دادن با دست توسط رانندگان هنگام رانندگی به جای چراغ راهنما
۲۵۳	فصل یازدهم: تصادفات
۲۵۳	اولین قربانیان تصادفات اتومبیل در دنیا
۲۶۴	اولین تصادف منجر به مرگ در ایران
۲۶۶	نخستین اتومبیل دنیا
۲۶۶	اتومبیل ولیمو اطریش
۲۷۱	فصل دوازدهم: اولین ها
۲۷۲	اولین گواهینامه رانندگی در دنیا
۲۷۲	اولین شماره گذاری و صدور تصدیق نامه اتومبیلچی گری در ایران
۲۷۴	اولین مکانیک رسمی ایران
۲۷۶	اولین رئیس راهنمایی و رانندگی تهران (شعبه آلات ناقله)
۲۷۷	اولین ماشین آمبولانس در تهران
۲۷۹	اولین آموزشگاه رسمی تعلیم رانندگی در تهران
۲۸۲	اولین چراغ های راهنمایی در تهران
۲۸۴	اولین راننده زن ایرانی
۲۸۶	اولین اوراقچی ها در خیابان چراغ برق تهران
۲۸۶	اولین لوازم یدکی فروش در خیابان چراغ برق
۲۸۸	اولین باطری ساز و فروشنده باطری اتومبیل
۲۸۸	اولین تشک دوزی اتومبیل
۲۸۸	اولین کمک فنی ساز و جلوبندی ساز
۲۸۸	اولین صافکار اتومبیل در ایران
۲۸۹	اولین نقاش اتومبیل
۲۹۰	اولین تعویض روغن در تهران
۲۹۰	اولین کارخانه لاستیک سازی در ایران
۲۹۲	اولین لاستیک فروش خیابان چراغ برق
۲۹۲	اولین مغازه سوراخ گیری (پنچری) در تهران
۲۹۵	اولین آپاراتی شبانه روزی
۲۹۵	اولین مخترع جعبه دنده

۲۹۵		اولین مخترع استارت
۲۹۶		اولین خیابان آسفalte تهران
۲۹۷		اولین خیابان یکطرفه در تهران
۲۹۹		اولین کمپانی خودروسازی با تولید انبوه
۲۹۹		اولین خانمی که در جهان اقدام به رانندگی نمود
۳۰۰		اولین تولیدکننده بزرگ اتومبیل
۳۰۰		بزرگترین تولیدکننده اتومبیل در جهان
۳۰۰		اولین کامیون در جهان
۳۰۰		اولین وانت ها
۳۰۰		اولین اتومبیل مسقف در جهان
۳۰۱		طولانی ترین اتومبیل دنیا
۳۰۱		بزرگترین کامیون کهنه رسی
۳۰۱		بزرگترین اتوبوس دنیا
۳۰۱		طولانی ترین جاده دنیا
۳۰۱		خطرناک ترین جاده دنیا
۳۰۲		بزرگترین BRT
۳۰۲		بزرگترین لاستیک چرخ در دنیا
۳۰۲		اولین کیلومتر شمار
۳۰۲		اولین بالابر برقی شیشه پنجره اتومبیل
۳۰۲		اولین کمربند ایمنی اتومبیل
۳۰۳		اولین کلاه ایمنی
۳۰۳		اولین مخترع شمع اتومبیل
۳۰۳		اولین اتومبیل هایی که به رادیو مجهز شدند
۳۰۳		اولین اتومبیل دنده اتوماتیک
۳۰۴		اولین موتورهای دیزلی
۳۰۴		اولین باطری قابل شارژ
۳۰۵		فصل سیزدهم: پشت نوشته های اتومبیل ها
۳۰۶		تاریخچه پشت نوشته های وسائل نقلیه
۳۰۸		بخش اول - اشعار جدی و ناب
۳۱۱		بخش دوم - اشعار طنزآلود
۳۱۵		کلمات قصار و نکه کلام های طنزآلود
۳۱۹		فصل چهاردهم: موزه خودرو

به نام خدا

درد دلی با طهرانی‌ها اُتول، یا بلای ناگهانی

آن روز که ناصرالدین شاه قاجار در سفر خود به دیار فرنگستان اتومبیل را دید، نمی‌دانم به چه می‌اندیشید که یکی دو دستگاه آن را نخرید تا در خیابان‌های آن روز طهران، جولان بدهد، و مثل جدش فتحعلی شاه قاجار که برکالسکه نشست و حین دود کردن قلیان، به پُر دادن به رعیت جماعت پیردازد و بگوید: منم طاووس علیین شده. او که تراموای اسبی و قطار طهران به حضرت عبدالعظیم را آورده بود، شاید می‌انگاشت راه آهن به اندازه کافی دردسر داشته و نیازی به اتومبیل نیست و همان خر و اسب و استرو شتر برای طی طریق کردن بهترین هستند، اما سرانجام تسلیم جبر روزگار شد.

برای این که به باورتان بیاید، نوشته محمدحسن خان اعتمادالسلطنه در روز یکشنبه سوم صفر سال ۱۳۰۴ قمری را بخوانید: «... بواتال نمونه کوچکی از راه آهن آورده بود. شاه فرمود: گه خورده بود، شتر و قاطر و خر صد هزار مرتبه از راه آهن بهتر است. حالا چهل پنجاه فرنگی طهران هستند، ما عاجزیم. اگر راه آهن ساخته شود، هزار نفر بیایند چه خواهیم کرد؟»^۱

این آقای بواتال، خیلی چیزهای دیگر از دیار فرنگستان به ایران آورد و خلاصه سفرهای شاه و مساعدت خارجی آن کرد که افتد و دانی. پدر نیاورد، اما پسر آورد، بدین گونه که مظفرالدین شاه - همان گونه که در این کتاب می‌خوانید - اولین خریدارش شد

۱. روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه، ص ۴۶۲، به کوشش ایرج افشار، چاپ سوم، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۶.

و پای این ازابۀ چهارچرخ به ایران باز شد و چنان شد که امروز گرفتار آن هستیم. هرچند که ناصرالدین شاه نیز به رغم این مخالفت مؤدبانه، سال بعد خودش با قطار به زیارت حضرت عبدالعظیم (ع) رفت و تسلیم تمدن اروپایی شد.

آذرماه سال ۱۳۸۴ را به خاطر دارید؟ ناگهان در سیزدهمین روز این ماه، پدیده وارونگی هوا (اینورژن) آن کرد که مَصَدِران امور به فکر نجات مردم بیفتند و افتادند و طرحی را که در برخی از کشورهای مثل ما - مثلاً مکزیک - اجرا می شد را به موقع اجرا گذاردند و طرح فرد و زوج ورود اتومبیل به محدوده تعیین شده را پس از یک هفته تعطیلی مدارس تایید و تصویب کردند و به رغم آن که در سال ۱۳۸۵ بنزین سهمیه بندی شد، این طرح لغو نشد، چرا که در مسابقه تولید خودرو یا همان اتومبیل بی کیفیت، آنچنان ناخته ایم که یک میلیون و دویست هزار دستگاه آن را در طول سال تولید و قریب به هفتصد هزار دستگاه آن را برای شهر تهران، پلاک گذاری می کنیم و معلوم است که چه وضع بلبشویی ایجاد می شود، آن گونه که در تهران دوازده تا چهارده میلیون، چهار میلیون خودرو کم است و به رغم راه اندازی مترو و خطوط اتوبوس تندرو، باز هم غول ترافیک، اعصابی برای هیچ کس نگذاشته و آسانه تحمل ما را هنگام رانندگی آن چنان پائین آورده است که با کوچک ترین خبط و خطایی از ناسزا گرفته تا گرفتن گریبان، دریغ نمی کنیم و این در حالی است که اگر حین تردد در خیابان، در خودروی ما نیمه باز باشد، ده ها خودروی دیگر بوق زده، چشمک می زنند تا ما متوجه شویم خطری ما را تهدید می کند! ایرانی است و افراط و تفریط.

به هر رو، این تحفه فرنگستان به سرزمین ما هم آمد و با مونتاژ پیکان در سال ۱۳۴۶، غول ترافیک نیز از راه رسید و آلودگی هوا و ناهنجاری صوتی را نیز با خود آورد.

اما امروز، اتومبیل علاوه بر سلامتی جسم و روان ما، هویت شهر تهران را نیز نشانه رفته است و ساخت پارکینگ برای خانه های جدید الاحداث اجباری شده و طهرانی که با کوچه های پیچ در پیچ و آشتی کنانش شهره خاص و عام بود، چنان به سرعت در حال هویت باختن است که یقین دارم، آن روز که من خاک شده ام - که خیلی هم دور نیست - باید هویت شهر تهران را در لابه لای کتاب ها خواند، چون اتومبیل که حالا ما خودرویش می گوئیم، تمامی ارکان زندگی ما را درنوردیده و نه از تاک نشان باقی گذارده، نه از تاک نشان.